

ข่าวเดือนการระบาดศัตรูพืชประจำสัปดาห์

กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย กรมส่งเสริมการเกษตร

ปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๒๖ ประจำวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๓

ตั๊กแตนไฟ (Yellow-spined bamboo locust)

เดือนเกษตรกรผู้ปลูกข้าว และข้าวโพดในเขตภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะจังหวัดที่มีพรมแดนติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยเฉพาะจังหวัดเชียงราย พะเยา น่าน และจังหวัดเลย ฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์การระบาดของตั๊กแตนไฟในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวอย่างต่อเนื่อง และในช่วง ๑ - ๒ ปี ที่ผ่านมาตั๊กแตนไฟทำความเสียหายให้กับข้าว และข้าวโพด ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเป็นอย่างมาก ถึงแม้ว่าปัจจุบันจะยังไม่พบการระบาดและทำความเสียหายให้กับผลผลิตทางการเกษตรในประเทศไทย แต่เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดการระบาด จึงขอให้เกษตรกรหมั่นสำรวจแปลงปลูกข้าว และแปลงปลูกข้าวโพดอย่างสม่ำเสมอ หากพบตั๊กแตนไฟในพื้นที่ทำการเกษตร ให้รีบแจ้งสำนักงานเกษตรอำเภอ หรือสำนักงานเกษตรจังหวัด เพื่อทำการควบคุมและดำเนินการป้องกันกำจัดทันที

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Ceracris kiangsu*

วงศ์ : Acrididae

อันดับ : Orthoptera

รูปร่างลักษณะ

ตั๊กแตนไฟ มีวงจรชีวิตแบ่งเป็น ๔ ระยะ คือ ระยะวางไข่ใต้ผิวดินในช่วงเดือน มกราคม - เมษายน ระยะตัวอ่อน (๔๖ - ๖๙ วัน) ในช่วงเดือน พฤษภาคม - กรกฎาคม ระยะตัวเต็มวัย (๔๐ วัน) ในช่วงเดือน สิงหาคม - กันยายน และระยะไข่ในช่วงเดือน ตุลาคม - ธันวาคม มีรายงานว่าพบแมลงชนิดนี้วางไข่จำนวนมากใต้ผิวดิน ไข่ของตั๊กแตนไฟจะฟักในบริเวณที่มีแสงแดดส่องถึง โดยมีอุณหภูมิสูงกว่า ๓๒ องศาเซลเซียส ตัวเต็มวัยของตั๊กแตนไฟ ชอบอาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีอากาศค่อนข้างเย็น ทั้งตัวอ่อนและตัวเต็มวัยมีการแพร่กระจายเป็นกลุ่มตัวอ่อนในระยะสุดท้ายเริ่มมีการอพยพเคลื่อนย้ายเป็นกลุ่มใหญ่

วงจรชีวิตของตักแตนไม้

ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	
← ระยะไข่ (วางไข่ได้ฝัวดิน)				← ตัวอ่อน (๔๖ - ๖๙ วัน)			← ตัวเต็มวัย (๔๐ วัน)		← ระยะไข่ (วางไข่ได้ฝัวดิน)			

ลักษณะการทำลาย

เป็นตักแตนที่สร้างความเสียหายให้แก่พืชกลุ่มไม้ และพืชเกษตร อาทิ พืชตระกูลหญ้า ข้าว และข้าวโพด และยังพบว่าสามารถเข้าทำลายพืชตระกูลปาล์ม และพืชล้มลุกบางชนิด โดยระยะตัวเต็มวัยเป็นระยะที่สร้างความเสียหายได้กว้างขวางและรุนแรงที่สุด

การแพร่ระบาด

พบครั้งแรกในปี พ.ศ.๒๔๗๒ ที่มณฑลเสฉวน หูเป่ย์ เกียงสู หูหนาน เกียงสี ผู่เจียน และกวางตุ้งของจีน ต่อมาพบการระบาดรุนแรงในปี พ.ศ.๒๔๗๘ - ๒๔๘๙ สำหรับในประเทศไทยพบตักแตนไม้เมื่อปี พ.ศ.๒๕๑๒ ที่จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดสุพรรณบุรี แต่ไม่มีรายงานการระบาดในประเทศขณะนั้น

ปี ๒๕๕๙ พบการระบาดที่แขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งห่างจากไทยประมาณ ๑๑๔ กิโลเมตร พบแพร่กระจายอย่างกว้างขวางบริเวณพื้นที่ป่าไผ่ทางตอนใต้ของประเทศจีนด้านตะวันออกเฉียงใต้ของมณฑลเจียงสี บริเวณทางลาดเชิงเขาที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเล ๓๐๐ - ๔๐๐ เมตร บางครั้งพบในพื้นที่สูงกว่าระดับน้ำทะเลถึง ๗๘๐ เมตร

แนวทางป้องกันการป้องกันกำจัด เมื่อตักแตนไม้เข้ามาแพร่ระบาดในประเทศไทย

๑. สำรวจแปลงปลูกข้าว และข้าวโพดอย่างสม่ำเสมออย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง
๒. วางกับดักเหยื่อพิษ เพื่อป้องกันตักแตนไม้ไม่ให้มาระบาดในประเทศไทย

- กับดักเหยื่อพิษสูตรที่ ๑ เตรียมสารละลายเหยื่อพิษ ประกอบด้วยสารฆ่าแมลง fipronil ๕% SC ๑๐๐ มิลลิลิตร ต่อกากน้ำตาล ๑๐๐ มิลลิลิตร ต่อน้ำ ๑ ลิตร) นำกระดาษกรองขนาดประมาณ ๑๕ x ๒๐ เซนติเมตร ชุบสารละลายเหยื่อพิษ ผึ่งลมให้แห้ง แล้วนำไปติดบนใบพืช

- กับดักเหยื่อพิษสูตรที่ ๒ เตรียมสารละลายเหยื่อพิษ (ประกอบด้วย สารฆ่าแมลง cartap hydrochloride ๕๐% SP ๑๐ กรัมต่อเกลือแกง ๓๐ กรัม ต่อ Ammonium bicarbonate ๓๐ กรัมต่อน้ำ ๑ ลิตร) นำธาตุโพมขนาด ๑๕ x ๒๐ เซนติเมตร ชุบสารละลายเหยื่อพิษ แล้วนำไปวางบนพื้นดินใช้ไม้ปักยึดให้โพมอยู่กับที่

ตรวจเช็คชนิดของตั๊กแตนที่ตายบริเวณกับดัก โดยเปรียบเทียบกับรูปภาพตั๊กแตนไม้ ในกรณีที่มีลักษณะใกล้เคียงตามภาพตัวอย่าง ให้เก็บตัวตั๊กแตน และนำส่งที่สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืชกรมวิชาการเกษตร เพื่อนำมาจำแนกชนิดว่าเป็นตั๊กแตนไม้หรือไม่

๓. หากพบการระบาดให้ดำเนินการกำจัดทำลายตั๊กแตนไม้ให้หมดสิ้น และทำการป้องกันกำจัดโดยใช้สารฆ่าแมลงชนิดใดชนิดหนึ่งดังต่อไปนี้

- อีโทเฟนพรอกซ์ (Etofenprox) ๒๐% EC อัตรา ๔๐ มิลลิลิตร ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร
- เดลตามาเมทริน (Deltamethrin) ๓% EC อัตรา ๔๐ มิลลิลิตร ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร
- แลมป์ดาไซฮาโลทริน (Lambda cyhalothrin) ๒.๕% EC อัตรา ๔๐ มิลลิลิตร ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร

ที่มา : สำนักวิจัยและพัฒนาการอารักขาพืช กรมวิชาการเกษตร

ที่ปรึกษา : นางสาวสุนนา สิมาสฤษฏ์ ผู้อำนวยการกลุ่มพยากรณ์และเตือนการระบาดศัตรูพืช

เรียบเรียงโดย : นางสาวเบญจมาภรณ์ ชุ่มจิตร์ นักวิชาการเกษตรชำนาญการ

กลุ่มพยากรณ์และเตือนการระบาดศัตรูพืช กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย

ภาพตั๊กแตนไม้ (Yellow-spined bamboo locust) : *Ceracris kiangsu*

ที่มา : <http://www.fao.org/laos/news/detail-events/en/c/๒๙๖๕๓๓/>